

UČNI NAČRT PREDMETA / COURSE SYLLABUS

Predmet:	PROCES UMIRANJA, DOSTOJNA SMRT IN PALIATIVNA OSKRBA V ZADNJIH DNEVIH ŽIVLJENJA
Course title:	PROCESS OF DYING, DIGNIFIED DEATH AND PALLIATIVE CARE IN THE LAST DAYS OF LIFE

Študijski program in stopnja Study programme and level	Študijska smer Study field	Letnik Academic year	Semester Semester
Paliativna oskrba, 2. Stopnja magistrski študijski program	/	2.	3
Palliative care, 2nd Cycle master study programme	/	2.	3

Vrsta predmeta / Course type

Obvezni predmet/Compulsory subject

Univerzitetna koda predmeta / University course code:

OP-MAG_PO-3/12

Predavanja Lectures	Seminar Seminar	Vaje Tutorial	Klinične vaje work	Druge oblike študija	Samost. delo Individ. work	ECTS
20	10	10			85	5

Nosilec predmeta / Lecturer:

izr. prof. dr. Gorazd Voga / Assoc. Prof. Dr. Gorazd Voga
doc. dr. Nevenka Krčevski Škvarč / Asist. Prof. Dr. Nevenka Krčevski
Škvarč

**Jeziki /
Languages:**

**Predavanja /
Lectures:** Slovenski jezik / Slovene language
Vaje / Tutorial: Slovenski jezik / Slovene language

**Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje
študijskih obveznosti:**

- Pogojev ni.

Prerequisites:

- No prerequisites.

Vsebina:

Content (Syllabus outline):

- Prepoznavanje končnega obdobja bolezni (KOB) in začetka umiranja.
- Ugotavljanje potreb bolnika v KOB.
- Psihosocialne potrebe bolnikov v KOB.
- Ugotavljanje in zagotavljanje primernege mesta (kraja) smrti.
- Pomen vere in obredov ob smrti.
- Splošna načela klinične oskrbe ob koncu življenja.
- Oživljanje ob koncu življenja.
- Prehrana in hidracija ob koncu življenja.
- Lajšanje simptomov ob koncu življenja.
- Temeljna načela uporabe dosedanjih zdravil.
- Dostojno umiranje na intenzivnem oddelku.
- Potrebe družine in svojcev.
- Posmrtna oskrba.
- Etična vprašanja v končnem obdobju življenja.
- Poti umiranja.
- Pomen neprekinjene celostne oskrbe v zadnjih dneh življenja bolnika.
- Paliativna oskrba v zadnjih dneh življenja bolnika.
- Obravnava simptomov in vnaprej predpisana zdravila.
- Prepoznavanje reverzibilnih stanj in primerno ukrepanje.
- Prepoznavanje akutnih zapletov in ustrezno ukrepanje.

- Recognition of terminal illness and the onset of dying process.
- Assessment the needs of patients in the end of life (EOL) period.
- Psychosocial needs of pts in EOL period
- Assessment and provision of the preferred place for death.
- Importance of religion and rituals in dying patients.
- General principles of clinical care at the EOL period
- Resuscitation at the EOL period.
- Nutrition and hydration at the EOL period.
- Symptom relief at the EOL period.
- General principles of the use of previously prescribed drugs.
- Dying with dignity in the intensive care unit.
- Family and relatives needs.
- Care after death.
- Ethical issues in the EOL period.
- Paths of dying.
- Importance of continuous and holistic care in the EOL period.
- Palliative care in the EOL period.
- Management of symptoms and predefined medications.
- Recognition and proper management of reversible conditions.
- Recognition of acute complication and proper management.

Temeljni literatura in viri / Readings:

- Priročnik: Paliativna oskrba. Uredniki Ebert Moltara Maja, Malačič Stanko, Gumilar Ines. Ljubljana. Slovensko združenje za paliativno in hospic oskrbo, 2021, dosegljivo na www.szpho.si.
- Obvladovanje simptomov v paliativni oskrbi bolnika z rakom. Urednica Ebert Moltara Maja, Verzija 2020.1, dosegljivo v VZŠCE.
- Watson M, Campbell R, Vallath N, Ward S, Wells J. Oxford handbook of palliative care. Oxford. Oxford University Press, 2019.
- Faull, C., Nicholson, A., 2012. Terminal Care and Dying. In Faull, C., de Caestecker, S., Nicholson, A., Black, F. eds. Handbook of paliative care. 3rd edition. New York, Wiley-Blackwell pp. 295-313.
- Kmetec S, Fekonja Z, Škrbić S, Mlinar Reljić N. Doživljanje umiranja z vidika medicinskih sester: pregled literature. Obzornik zdravstvene nege, 2021; 55(4): 264–273.

Priporočljiva literatura/Recommended literature

- Pahole Goličnik, J., Ebert Moltara, M., 2014. Proces umiranja – prepoznavanje in ukrepanje. In: Kaučič, M., Plank, D., Presker Planko, A., Esih, K., eds. Celostna obravnava pacientov kot vodilo za kakovostno paliativno oskrbo. Zbornik predavanj. Celje, Visoka zdravstvena šola v Celju, pp. 21 – 31.
- Benedik J., 2011. Oskrba bolnika ob koncu življenja. *Onkologija za prakso*. 15 (1), pp. 52 – 58.
- Rothman DJ., 2014. Where do we die? *N Engl J Med* 370, pp. 2457 - 2460.
- Meier EA, Gallegos JV, Montross-Thomas LP, Depp CA, Irwin SA, Jeste DV. Defining a Good Death (Successful Dying): Literature Review and a Call for Research and Public Dialogue. *Am J Geriatr Psychiatry*. 2016 April ; 24(4): 261–271.

Cilji in kompetence:

- Spoznavanje in razumevanje končnega obdobja bolezni, začetka procesa umiranja ter potrebnih opravil s področje zdravstvene nege.
- Razumevanje bolnikovih telesnih in psihosocialnih potreb v obdobju umiranja in načinov lajšanja težav.
- Razumevanje pomena celostne nepretrgane oskrbe in paliativne sedacije.
- Spoznavanje in razumevanje vloge medicinske sestre pri celoviti oskrbi bolnika v končnem obdobju bolezni in v obdobju umiranja.
- Pridobitev kompetenc za obravnavo pacientov v končnem obdobju življenja.
- Kritična analiza priporočil in dejanske prakse ter sinteza ugotovitev ter aplikacija v kliničnem okolju.

- Recognition and understanding the EOL period of the disease and onset of dying process and necessary nursing interventions
- Understanding the patients physical and psychosocial needs and the proper ways of their alleviation in the EOL period
- Understanding the importance of continuous holistic care and palliative sedation
- Recognition and understanding the position and role of nurse in holistic management of the patients in the EOL period
- Acquisition of competencies for management of patients in the EOL period
- Critical analysis of guidelines and daily practice, synthesis of findings and proper application in clinical work

Predvideni študijski rezultati/učni izidi:

- Študent pozna in prepozna končno obdobje življenja in proces umiranja: somatske težave, psihosocialne težave ter etične probleme
- Študent analizira, sintetizira in pravilno ter racionalno uporablja metode za lajšanje somatskih in psihosocialnih potreb pacientov ter njihovih svojcev
- Študent aktivno sodeluje pri obravnavi simptomov v zadnjih dneh življenja
- Študent pozna in upošteva načela celostne paliativne oskrbe in timskega dela
- Prepozna probleme zdravstvene nege v končnem obdobju življenja pri

Intended learning outcomes:

- The student has adequate knowledge to recognize EOL period and the dying process: physical problems, psychosocial problems and ethical issues.
- The student is capable to analyze, synthesize and use correctly and rationally nursing methods for alleviation the physical and psychosocial needs of patients and their relatives.
- Student actively takes part in symptom management in the EOL period.
- Student has the adequate knowledge to apply the principles of holistic palliative care and team work.
- The student recognizes practical nursing

vsakdanjem delu, predlaga izboljšave in načrtuje raziskovalno delo na tem področju.

problems in EOL period and suggest improvements and is capable to plan research activities in that field.

Metode poučevanja in učenja:

- Predavanje
- Prikaz primerov
- Individualno in skupinsko seminarsko delo
- Interaktivna razprava

Learning and teaching methods:

- Lecture
- Case discussion
- Individual and group seminar work
- Interactive discussion

Delež (v %) /

Načini ocenjevanja:

Weight (in %)

Assessment:

- Pisni izpit
- Ustni izpit

50 %
50 %

- Written examination
- Oral examination

Reference nosilca / Lecturer's references:

izr. prof. dr. Gorazd Voga / Assoc. Prof. Dr Gorazd Voga

- VOGA, Gorazd. *Palliation in the ICU: when to stop in heart failure* : [predavanje na 7th David Bennett summer school on intensive care medicine, Brijuni, Croatia, June 19th-23rd, 2018]. [COBISS.SI-ID [850339](#)]
- VOGA, Gorazd. Starostnik in intenzivno zdravljenje = Geriatric patient and intensive care management. V: PRESKER PLANKO, Alenka (ur.), ESIH, Katja (ur.). *Staranje in s starostjo povezane spremembe zdravstvenega stanja : zbornik predavanj z recenzijo = Ageing and age related health changes : proceedings of lectures with peer review*. V Celju: Visoka zdravstvena šola; = in Celje: College of Nursing, 2018. Str. 54-60. ISBN 978-961-6889-28-5. [COBISS.SI-ID [1024210134](#)]
- VOGA, Gorazd. *Opustitev in odtegnitev zdravljenja v intenzivni medicini : predavanje na 4. simpoziju iz medicinske etike v intenzivni medicini, 12. 5. 2021 (online)*. [COBISS.SI-ID [63769091](#)]
- VOGA, Gorazd. Geriatric patients in the ICU. V: GAŠPAROVIČ, Vladimir. *Intensive care week Croatia*. Zagreb: Pharmamed Mado, 2017. Str. 32-34. Signa Vitae, vol. 13, suppl. 3. ISSN 1334-5605. <http://www.signavitae.com/wp-content/uploads/2017/06/sv13-s3-32-34.pdf>. [COBISS.SI-ID [816291](#)]
- GROSEK, Štefan (avtor, urednik), GROŠELJ, Urh (avtor, urednik), ORAŽEM, Miha (avtor, urednik), BOROVSŠAK, Zvonko, EBERT MOLTARA, Maja, GRADIŠEK, Primož, IVANC, Blaž, KAPŠ, Rafael, KOSEC, Lučka, KRIŽNAR, Tomaž, KRŽIŠNIK-ZORMAN, Simona, LOPUH, Mateja, JEREB, Matjaž, PETKOVŠEK, Robert, PLETERSKI-RIGLER, Dušica, RADŠEL, Peter, SINKOVIČ, Andreja, SOK, Mihael, STRAHOVNIK, Vojko, ŠVIGELJ, Viktor, VLAHOVIČ, Dušan, VOGA, Gorazd, ŽAKELJ, Tone. *Ethical recommendations for decision-making on treatment and palliative care of patients at the end of life in intensive care medicine : a joint statement of the Slovenian Society of Intensive Medicine and the Slovenian National Medical Ethics Committee*. 1st ed. Ljubljana: University Medical Centre, 2016. 56 str. ISBN 978-961-6442-68-8. [COBISS.SI-ID [282205184](#)]

doc. dr. Nevenka Krčevski Škvarč / Assist. Prof. Dr. Nevenka Krčevski Škvarč

- Krčevski Škvarč N, Papuga V. Obravnava bolečine v paliativni oskrbi. V: Priročnik Paliativna oskrba. Ebert Moltara M, Malačič S, Gumilar I. , uredniki. Ljubljana, Slovensko združenje za paliativno in hospic oskrbo; 2021. Dosegljivo na www.szpho.si
- Stražišar B, Lahajnar Čavlovič S, Krčevski Škvarč N. Obravnava bolečine v paliativni oskrbi bolnika z rakom. V: Obvladovanje simptomov v paliativni oskrbi bolnika z rakom. Ebert Moltara M., urednica. Ljubljana, Slovensko združenje za paliativno in hospic oskrbo; 2020.1
- KRČEVSKI-ŠKVARČ, Nevenka, MORLION, Bart, VOWLES, Kevin E., BANNISTER, Kirsty, BUCHSER, Eric, CASALE, Roberto, CHENOT, Jean-François, CHUMBLEY, Gillian, DREWES, Asbjørn M., DOM, Gert, JUTILA, Liisa, O'BRIEN, Tony, POGATZKY-ZAHN, Esther, RAKUŠA, Martin, SUAREZ-SERRANO, Carmen, TÖLLE, Thomas, HAUSER, Winfried. European clinical practice recommendations on opioids for chronic noncancer pain - Part 2 : special situations*. *European journal of pain*. [Online ed.]. 2021, [v